

TEACHERS AND STUDENTS- THE CHALLENGES OF TEACHING DURING THE COVID -19 PANDEMIC

Teuta Iljazi

Faculty of Pedagogy, University of Tetovo, Republic of North Macedonia, teuta.iljazi@unite.edu.mk

Abstract: The Covid-19 pandemic forced the educational process of all levels to be carried out online, as the only opportunity to protect against the virus and prevent any interruption of the educational process. Our university, as an institution with little experience in synchronous online teaching, managed a continuous teaching process without any interruptions and fulfilled its obligations successfully. This study is about the comparison of opinions from two involved parties (teachers and students) in the teaching process. The study was conducted by distributing electronic questionnaires to students as well as teachers. From the comparison of the results obtained from the questionnaires completed by students and teachers, this study has concluded that the opinions of teachers and students regarding online teaching do not differ significantly. Thoughts have to do with the management of the online lesson, considering individual abilities of the students during the online teaching, the recognition of students during the online teaching by the teachers, the success of online teaching as well as the type of preferred teaching.

Keywords: online teaching, virtual classroom, digital tools

НАСТАВНИЦИ И СТУДЕНТИ - ПРЕДИЗВИЦИТЕ НА НАСТАВАТА ЗА ВРЕМЕ COVID-19 ПАНДЕМИЈАТА

Теута Илјази

Педагошки Факултет-Универзитет во Тетово, Република Северна Македонија
teuta.iljazi@unite.edu.mk

Апстракт: Пандемијата „Ковид-19“ принуди образовниот процес на сите нивоа да се одвива онлајн, како единствена можност за заштита од вирусот и спречување на секаков прекин на образовниот процес. Нашиот универзитет, како институција со мало искуство во синхрона онлајн настава, водеше континуиран наставен процес без никакви прекини и успешно ги исполни своите обврски. Оваа студија ги споредува мислењата на двете involvirани страни (наставници и студенти) во наставниот процес. Студијата беше спроведена со дистрибуција на електронски прашалници до студентите, но и до наставниците. Од споредбата на резултатите добиени од прашалниците пополнети од ученици и наставници, оваа студија заклучи дека мислењата на наставниците и учениците во однос на онлајн наставата не се разликуваат значително. Размислувањата се однесуваат на менаџирањето на онлајн наставата, земајќи ги предвид индивидуалните способности на студентите за време на онлајн наставата, препознавањето на студентите за време на онлајн наставата од страна на наставниците, успехот на онлајн наставата како и видот на претпочитана настава.

Клучни зборови: онлине настава, виртуална училница, дигитални алатки

1. ВОВЕД

Образованието во целосна смисла на зборот има за цел да ги развие вредностите на едно општество. Колку е поразвиено образованието, толку поцивилизирано се развива чувството за нација и држава. Образованието го изразува планираното чувство за развој на човечкиот потенцијал, го изразува начинот на развивање на размислувањето за дејствување кон вредностите.

Без образование човечката цивилизација не би се случила. Образованието како процес претрпува промени со цел да се задоволат потребите на едно општество. Многу брзото ширење на корона вирусот на планетата Земја, кое резултираше со голем број смртни случаи, влијаеше образовниот процес да се развива поинаку. Промената се случи со оглед на околностите бидејќи пандемијата „Ковид-19“ според УНЕСКО принуди 290 милиони студенти да го прекинат процесот на учење (Пурванто, (2020)). Истото ни се случи и на нас на ден 11 март 2020 година кога наставата беше прекината. Овој ден е познат и како Ден на Корона пандемијата. Никој не можеше да предвиди толку долг одмор, кој и денеска по две години се уште не сме сигурни дали наставниот процес ќе продолжи да функционира како што треба.

Електронското учење е дефинирано како користење на информатичката технологија за подобрување на квалитетот на образованието (Bezcek et.al, 2021). Но, овој вид на настава е користена како дополнување на редовната настава со физичко присуство. Успехот на е-учењето зависи од повеќе фактори, вклучувајќи

пристапноста на наставните содржини, употребата на соодветните методи, како и критериумите за оценување. Е-учењето покрај епидемиолошките придобивки за време на пандемијата COVID-19, други придобивки вреди да се спомене удобноста во домашен амбиент, пристап до ресурси без разлика на локација и време и намалување на трошоците и др.

Генерално, онлајн наставата кај нас беше присутна само како алтернатива на традиционалната настава, односно наставата со физичко присуство, но за време на пандемијата COVID-19 стана неопходност и ги стекна образовните институции некои поподготвени, а некои помалку подготвени. Онлајн (или од далечина) наставата има историја, што ни докажува дека во зависност од развојот на науката и технологијата претрпе големи промени. Наставата од далечина прво се реализираше со помош на кореспонденција, потоа се реализираше со помош на радио, ТВ, што допринесе знаењето полесно да се дистрибуира и да е посеопфатно. Воведувањето на Интернетот овозможи наставата од далечина да биде полесна, поуспешна и реализацијата да се врши во реално време (синхроно) за разлика од претходните кои беа асинхрони. ИКТ инфраструктурата е од големо значење за постигнување на целите на корисниците (наставниците и студентите) што се спроведува со ИКТ бидејќи вештините за користење на новата технологија во наставата претставува значаен предизвик. На овој начин се гледа потребата од континуирана техничка обука на двете страни учесници во наставата. Други поголеми грижи во однос на ИКТ инфраструктурата се однесуваат на достапноста на ажурирана антивирусна заштита на нивните системи, достапноста на интернет конекцијата со соодветна брзина и проблеми со мултимедијална некомпатибилност. Онлајн часовите исто така имаат ограничувања, вклучувајќи и проблеми со пристапот до интернет, слабиот квалитет на интернет конекција и недоволни дигитални вештини на учесниците. Некои придобивки како што е и флексибилноста на времето исто така може да бидат ограничувања, особено за студентите кои имаат потешкотии со самодисциплината.

Училиниците, дури и виртуелните, се повеќедимензионални. Тие се полни со луѓе, обврски и рокови кои треба да се исполнат, многу поединци, сите со различни цели, преференции и способности. Различни дејствија во училиницата може да имаат различни и повеќеслојни ефекти. Управување со часови како сеопфатен термин кој се занимава со начините на кои наставниците го организираат и контролираат однесувањето и интеракциите со цел наставата и учењето да бидат што поефективни. Управувањето со училиницата преку интернет е нов предизвик за наставниците. Ова е предизвик затоа што има недостаток на поддршка, како и недостаток на алатки и стратегии. Стратегиите, алатките развиени за време на наставата со физичко присуство за да се прилагодат во виртуелни училиници за некои наставници е лесно да се приспособат, но за некои тешко. Една од потешкотиите што се јавува при онлајн наставата е тоа што студентите се поврзани од различни места и средини што предизвикуваат нарушувања во наставниот процес. Затоа, соработката со студенти кои имаат искуство со онлајн наставата е повеќе од корисна. Овој процес на соработка помага да се развие онлајн средината за учење. Создавањето редовна средина за настава помага за полесно управување со средината за учење, подобро познавање на студентите за користење на нивните индивидуални вештини за дискусија, соработка и пообјективно оценување.

Образовниот процес се претвори од процес каде наставниците и студентите беа присутни во училиниците, во процес каде што наставниците и учениците беа далеку од училиниците, далеку од училиштата и универзитетите. За релативно кратко време според условите и знаењата со кои располагаат наставниците и студентите за онлајн наставата започна процесот, каде од далечина наставниците ги споделуваа со студентите своите предавања. Потешко беше со основните и средните училишта, бидејќи Министерството за образование беше неподготвено за ваков вид настава поради тоа што не инвестираше во својот човечки капитал-наставниците и не ги следеше новините во наставниот процес. Наставниците од овие училишта знаејќи ја важноста на школувањето почнаа да комуницираат со учениците на различни начини, како што се социјалните мрежи, Viber или WhatsApp со ангажирање на учениците од далечина за материјалот што треба да се развие. Оваа комуникација во не реално (асинхроно) време беше недоволна, оскудна и недоволно организирана.

Онлајн наставата воведува нова димензија во образовниот процес. Како што книгите ја променија смислата на животот и светот, така и Интернетот му дава ново значење на образовниот процес. Онлајн наставата како значење не е дека не се среќава во образовниот процес воопшто и особено по различни предмети, но треба да се напомене дека има малку студии за онлајн наставните практики во периодот пред пандемијата Ковид-19, (Илјази.Т (2021)). Образовните технологии се подобруваат со текот на годините. Денес, има неколку софистицирани онлајн образовни платформи и многу специјализирани образовни ресурси за различни курсеви. Некои од онлајн образовните алатки исто така го олеснуваат колаборативното учење (Adhikary, Гупта, Синг и Синг, 2010), но во текот на пандемијата за да се исполнат барањата на учесниците во образовниот систем веќе многу платформи се појавија а и тие што веќе се употребуваа истите се

усовршија. Но онлајн наставата има и ограничувања, вклучително и проблеми со пристапот до интернет, слабиот квалитет на интернет конекцијата и недоволни дигитални вештини на учесниците. Некои придобивки како што е флексибилноста на времето исто така може да бидат и ограничувања, особено за учесниците кои имаат потешкотии со самодисциплината. Кои се мислењата на учесниците во наставата реализирана од далечина се прикажани во овој труд каде се слични мислења се тие кои се почести. Истотака треба да се истакне оти наставата од далечина треба да е секаде присутна со нејзиното усовршување

2. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕ И РЕЗУЛТАТИ

Овој труд има за цел да ги споредува мислењата на студентите од една страна и мислењата на наставниците од друга страна во врска со онлине наставата. Податоците кои се споредени се земени од 2 предходни труда и тоа: Teuta I “[STUDENTS OPINION ABOUT ONLINE TEACHING DURING THE COVID-19 PANDEMIC](#)” International Journal CENTRUM No 16 (2021) и трудот Teuta I” Imapct of Coronavirus Pandemic on Teaching Characteristics” (2021) International Journal Knowledge Vol.47.2(2021). Во овие два труда употребен е истиот инструмент за истражување т.е. прашалник кој е пополнет од 39 студенти од Тетовскиот Универзитет и од 37 наставници истотака од Тетовскиот Универзитет. Прашалникот освен општите прашања во врска со полот, факултетот, искуството на наставниците, година на студии на студентите и во кој факултет следат настава или предаваат содржеше истотака и прашања во врска со искуството за карактеристиките на онлине наставата при Универзитетот во Тетово. Овие прашања беа степенувани спрема Ликерт скалата од 1 до 5 (за 1-никогаш, ..., 5-секогаш). Во овој труд се споредуваат одговорите на студентите со одговорите на наставниците за да се добие преглед за сличностите т.е. разликите на тие одговори. Овие споредувања се прикажани на долу прикажана табела (Таб.1)

Одговорите на првото прашање дека наставата се реализирала само вербално, кај одговорите на студентите доминира одговорот: одвреме навреме со застапеност од 54,1% од вкупниот број на студенти, додека кај наставниците доминира одговорот ретко со застапеност од 87,2% од вкупниот број на наставници. Како второ прашање во прашалникот е колку била застапена наставата со вербално прикажување придружувана со Power Point презентација. Студентите со 35,1% застапеност мислат дека овој вид на настава е секогаш практикувана во текот на онлине наставата. Другите одговори на студентите се со помала застапеност. Наставниците 41% од вкупниот број истотака мислат дека вербалното предавање придружувано со Power Point презентација е секогаш имплементирано. Додека 30,8% од наставниците мислат дека одвреме навреме ја спроведуваат овој вид на настава. Третото прашање од прашалникот се однесува на употребата на Power Point и друга алатка во реализација на наставата. Одговорите на студентите и тоа 37,8 % од вкупниот број одговориле дека одвреме навреме се користат овие алатки за реализација на предавањата, додека другите одговори на студентите се со помала застапеност. Треба да се истакне дека ова прашање е поставено бидејќи некои наставни предмети во зависност од нивната природа има потреба да се употребат и други алатки. Како пример треба да се истакне и предметот математика за кој е неопходно да се користат и други алатки. Погоре се дадоа одговорите на студентите во врска на ова прашање, додека одговорите на наставниците се дека тие одвреме навреме ги користат и другите алатки. Овој одговор е со најголема застапеност и тоа 35,9%, додека 30,8% од вкупниот број наставници одговориле дека секогаш користат и други алатки за време на предавањата. Онлине наставата во Универзитетот во Тетово по сите предмети и со сите студенти е за прв пат спроведена. Реализирањето на овој вид на настава имаше потешкотии, бидејќи на ова не предходеше некоја подготовка како на студентите така и на наставниците од една страна, а од друга страна и самиот образовен систем во нашата држава не беше подготвена да обезбеди технички услови за реализација на овој вид на настава. Кога се споменува ова треба да се истакне интернет врските кои беа проблем во разните средини, како урбаните така и руралните, бидејќи нашите студенти се од разни краишта и со разна социо економско потекло. Специфичностите на наставните предметите и нивното подучување бара специфични познавања од страна на наставникот, кој беше оставен сам да ги реши проблемите што се појавуваа. Едно од овие прашања од електронскиот прашалник е и дали се користеа соодветни алатки при предавањата, тука наставниците 48,7% од нив тврдат дека секогаш се користени соодветните, додека кај студентите преовладува одговорот често со застапеност на студентите од 29,7%. Наставата во виртуелните училиници дали се мотивирачки е едно од прашањата во прашалникот, бидејќи тука се има предвид отсутноста на психолошкиот аспект на наставата. Одговорите на ова прашање е дека студентите (32,4%) стојат на ставот дека наставата често е мотивирачка, додека наставниците(33,3%) мислат дека онлине наставата е секогаш мотивирачка. Во текот на онлине наставата има злоупотреба на истата, но мислењата на студентите (35,1%) е дека тие злоупотреби се ретки, но наставниците (33,3%) мислат дека злоупотребите се чести. Јас стојам на ставот дека ги има злоупотребите, но тие се резултат на недоволното искуство на учесниците во овој вид на настава, условите кои ги поседуваат учесниците во наставата, недоволно

развиените сигурносни алатки кои ќе ги детектираат овие злоупотреби како и критериумите кои се применуваат во текот на наставата. По реализирањето на наставата сигурно е и делот на вреднувањето на студентите за кои самиот наставник ја има независноста да определи како и кои инструменти или и форми ќе ги користи за да ги вреднува објективно и реално студентите. Во одговорите на студентите (51,4%) стои дека тие никогаш не се вреднувани објективно во текот на онлине наставата, а и наставниците мислат дека онлине вреднувањето не е објективно.

Таб.1 Одговорите на студентите и наставниците во врска со онлине наставата

		СТУДЕНТИ		НАСТАВНИЦИ	
		Фреквенција	Процент	Фреквенција	Процент
1.Само вербална настава	Никогаш	2	5.4	5	12.8
	Ретко	2	5.4	34	87.2
	Одвреме навреме	20	54.1	0	0
	Често	6	16.2	0	0
	Секогаш	7	18.9	0	0
	Тотал	37	100.0	39	100
2.Вербална настава со Power Point	Никогаш	0	0	2	5.1
	Ретко	2	5.4	3	7.7
	Одвреме навреме	11	29.7	12	30.8
	Често	11	29.7	6	15.4
	Секогаш	13	35.1	16	41.0
	Тотал	37	100.0	39	100.0
3.Power Point други алатки	Никогаш	3	8.1	1	2.6
	Ретко	7	18.9	1	2.6
	Одвреме навреме	14	37.8	14	35.9
	Често	6	16.2	11	28.2
	Секогаш	7	18.9	12	30.8
	Тотал	37	100	39	100.0
4. Соодветни наставни алатки	Никогаш	4	10.8	1	2.6
	Ретко	9	24.3	1	2.6
	Одвреме навреме	9	24.3	6	15.4
	Често	11	29.7	12	30.8
	Секогаш	4	10.8	19	48.7
	Тотал	37		39	100
5.Онлине наставата мотивира	Никогаш	3	8.1	0	
	Ретко	8	21.6	2	5.1
	Одвреме навреме	10	27	12	30.8
	Често	12	32.4	12	30.8
	Секогаш	4	10.8	13	33.3
	Тотал	37	100.0	39	100.0
6.Управување на онлине училищата	Никогаш	/	/	/	/
	Ретко	9	24.3	/	/

	Одвреме навреме	15	40.5	7	17.9
	Често	7	18.9	12	30.8
	Секогаш	6	16.2	20	51.3
	Тотал	37	100.0	39	100.0
7.Почитување на индивидуалните вештина на студентите	Никогаш	7	18.9	/	/
	Ретко	8	21.6	9	23.1
	Одвреме навреме	16	43.2	11	28.2
	Често	4	10.8	11	28.2
	Секогаш	2	5.4	8	20.5
	Тотал	37	99.9	39	100.0
8.Злоупотреби за време на онлине наставата	Никогаш	8	21.6	5	12.8
	Ретко	13	35.1	10	25.6
	Одвреме навреме	9	24.3	8	20.5
	Често	3	8.1	13	33.3
	Секогаш	4	10.8	3	7.7
	Тотал	37	99.9	39	99.9
9.Познавање на студентите	Никогаш	6	16.2	2	5.1
	Ретко	9	24.3	10	25.6
	Одвреме навреме	16	43.2	11	28.2
	Често	2	5.4	12	30.8
	Секогаш	4	10.8	4	10.3
	Тотал	37	99.9	39	99.9
10. Објективно вреднување на студентите	Никогаш	19	51.4	7	17.9
	Ретко	10	27.0	14	35.9
	Одвреме навреме	4	10.8	11	28.2
	Често	3	8.1	6	15.4
	Секогаш	1	2.7	1	2.6
	Total	37	100.0	39	100.0
11.Успешноста на онлине наставата	Никогаш	25	67.6	7	17.9
	Ретко	7	18.9	15	38.5
	Одвреме навреме	2	5.4	12	30.8
	Често	2	5.4	4	10.3
	Секогаш	1	2.7	1	2.6
	Тотал	37	100.0	39	
12. Вид на настава преферира	Лице в лице	28	75.7	24	61.5
	Онлине	2	5.4	1	2.6
	Хибрид	7	18.9	14	35.9
	Тотал	37	100	39	100.0

Разликите во одговорите на учесниците во наставниот процес се и кај прашањето во врска со успешноста на онлине наставата, каде студентите (67,6%) се на ставот дека тој вид на настава е неуспешен, додека

наставниците (38,5%) мислат оти ретко може да е успешен. Само 2,7% од студентите и 2,6% од наставниците стојат на ставот дека онлине наставата е секогаш успешна. Според искуството со онлине наставата и наставата со физичко присуство од учесниците во наставниот процес се бараше да одговорат за кој вид на настава би се определиле, студентите се определија за наставата лице в лице (75,7%). Наставниците (61,5%) се определија за настава лице в лице, додека 35,9% од наставниците се определија за хибридна настава. Ако се има предвид општата светска состојба, текот на развојот на технологијата и динамиката на социолошкиот развој образовните институции треба да го следат и развојот на онлине наставата и развојот на човечките ресурси.

3. ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕДЛОЗИ

Заклучоците од овој труд е дека наставниците и студентите имаат слично мислење за онлине наставата (карактеристиките).

Злоупотребите се присутни во текот на онлине наставата тоа се ставовите и на студентите и на наставниците но, тие се резултат на недоволното искуство на учесниците во овој вид на настава, условите кои ги поседуваат учесниците во наставата, недоволно развиените сигурносни алатки кои ќе ги детектираат овие злоупотреби како и критериумите кои се применуваат во текот на наставата.

Студентите (75,7%) претпочитаат настава лице в лице, а наставниците претпочитаат настава лице в лице (61,5%) и хибридна настава (35,9%). Од ова произлегува дека онлине наставата треба да се усовршува и да се следи нејзиниот развој за како таква таа да е секогаш и како алтернатива во наставата.

Студентите ја оценуваат онлајн наставата како неуспешна, додека наставниците ја оценуваат малку подобро. Онлине наставата да е успешна зависи од многу фактори. Освен техничките фактори кои влијаат, истотака и подготвеноста на учесниците во наставата се важен фактор за успешноста на онлине наставата. Sprema ова институциите треба да инвестираат како во техничкиот дел така и за човечкиот капитал.

Covid-19 пандемијата образованието го стави да биде актуелна во секојдневието и да се најдат решенија за излез од ситуацијата. Овој период и наставниците, студентите, учениците, институциите беа принудени да реализираат онлине настава за која иако беше присутна предходно во документите не се вложуваше на неа. Од тука произлегува дека сите страни се надградија себеси во усовршувањето за реализација и на овој вид на настава.

Од процесираниите податоци се заклучува дека студентите (75,7%) претпочитаат настава со физичко присуство, додека наставниците (61,5%) претпочитаат настава со физичко присуство, додека 35,9% од наставниците претпочитаат хибридна настава. Онлине наставата како опција треба да е секогаш присутна во образовните институции, треба да се искористат нејзините позитивни аспекти.

РЕФЕРЕНЦИ

- Adhikary, K., Gupta, M. S., Singh, E. P., & Singh, S. (2010). Collaborating Towards Learning: Using Web 2.0 for Educational Idea Development. Proceedings of the Fifth Conference of Learning International Networks Consortium,
- Baczek, M., Zaganczyk-Baczek, M., et al. (2021). Students' perception of online learning during the COVID-19 pandemic, *Medicine, Observational Study*.
- Carrillo, C., & Assunção Flores, M. (2020). COVID-19 and teacher education: a literature review of online teaching and learning practices, *European Journal of Teacher Education*, <https://doi.org/10.1080/02619768.2020.1821184>
- Chakraborty, P., Mittal, P., Gupta, M.S., Yadav, S., & Arora, A. (2021). Opinion of students on online education during the COVID-19 pandemic. *Hum Behav & Emerg Tech.*;3:357–365. <https://doi.org/10.1002/hbe2>.
- Iljazi, T. (2021). [STUDENTS OPINION ABOUT ONLINE TEACHING DURING THE COVID-19 PANDEMIC](#), *International Journal CENTRUM* No 16.2021.
- Iljazi, T. (2021). Impact of Coronavirus Pandemic on Teaching Characteristics, *International Journal Knowledge* Vol.47.2
- Ieng Lei, S., & Siu Ian So, A. (2021). Online Teaching and Learning Experiences During the COVID-19 Pandemic – A Comparison of Teacher and Student Perceptions, *Journal of Hospitality & Tourism Education* <https://www.tandfonline.com/loi/uhat20>
- Khadijah, M. Et.al. (2020). Advantages, Limitations and Recommendations for online learning during COVID-19 pandemic era, *Pak J Med Sci* May-2020 Vol. 36
- Mishra, L., Gupta, T., & Shree, A. (2020). Online teaching-learning in higher education during lockdown period of COVID-19 pandemic, *International Journal of Educational Research Open*
- Reimers, F., Schleicher, A., Saku, T. (2020). Supporting the continuation of teaching and learning during the COVID-19 Pandemic OECD 2020.